

عنوان و پدید آور: شرح و تحقیق زیارت آل یاسین

مشخصات نشر: قم - سبط النبی ﷺ - ۱۳۸۶

مشخصات ظاهری: ۱۱۶ ص

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۱۹-۴۲-۶

یادداشت: فیما

موضوع: ازیارتنامه - آل یاسین

۲- زیارات - الف شرح و تحقیق

موضوع: زیارتنامه، شرح و تحقیق

رده بندی کنگره: ۲۷۰/۴۴۰۴۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷۴

شماره کتابخانه ملی: ۳۱۴۳۸-۳۸۶م

شرح و تحقیق زیارت آل یاسین

مؤلف و محقق: سید فرید موسوی

ناشر: سبط النبی ﷺ

چاپ: اول ۸۶

تیراژ: ۵۰۰۰۰ نسخه

قیمت: ۷۰۰ تومان

چاپ و صحافی: یاران

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۵۱۹-۴۲-۶

دفتر نشر: ۷۷۴۵۰۷۳

تلفن پخش: ۷۷۴۵۰۷۴

فکس: ۷۷۴۵۰۷۵

۱۱۳۳-۳۷۱۵۳

۱۱ ۳۴ ۵۵۳ ۰۹۱۲

سبط النبی

مستدوق پستی:

همراه:

قم/ خیابان صفائیه/ کوچه ممتاز/ کوی فتحي/ پلاک ۱۷ و ۱۹

جميع حقوق برای مؤلف محفوظ است.

شرح و تحقیق

زیارت آل یاسین

نویسنده و محقق:

سید فرید موسوی

مقدمه ناشر

آسمان پرستاره مکتب اہلبیت عصمت و طہارت بہ قدری تابان و درخشنده است و آن چنان زیبا و جذاب است کہ نظر ہر بینندہ دلدادہای را بہ خود جذب می کند و ہر از چند گاہی ستارہای از این آسمان پرنور می درخشند و جلوہ نمایی می کند و دل خستہ راہ جویان حقیقت را بہ نور خود روشن می کند تا آن جا کہ ستارہای می درخشند و ماہ مجلس می شود.

کتاب حاضر حاصل تلاش و زحمات شبانہ روزی یکی از ستارگان درخشان مکتب اہلبیت عصمت طہارت علیہ السلام می باشد و از سلالہ همان پاکان و خاندان علم و فقاہت می باشد و جرعہ - نوش مکتب اہلبیت و از نوادگان مرحوم آیت اللہ العظمی حائری رحمۃ اللہ علیہ می باشند.

جناب استاد گرانقدر و محقق ارجمند حجۃ الاسلام والمسلمین سید فرید موسوی کہ پدر بحق نام ایشان را فرید نام

نهاده است یکی از سرمایه‌های بزرگ علمی و اخلاقی حوزه
بربرکت علمیه قم می‌باشند ایشان که مراحل علمی را تا اجتهاد
طی نموده‌اند و پس از سال‌ها که کرسی تدریس سطوح عالی
حوزه و دروس دانشگاهی را در اختیار دارند که با اصرار
دوستان، شاگردان و اطرافیان اقدام به نشر کتاب «جرعه‌ای از
زالال سرداب مقدس» که شرحی جامع و بی‌نظیر درباره زیارت
آل یاسین است اقدام نموده‌اند. حضرت استاد پس از تحمل
زحمات بسیار و دقت نظر فوق‌العاده که مختص ایشان است از
چشمه زلال و پاک قرآن و عترت برای شرح این زیارت بهره
گرفتند. استاد محترم فقرات زیارت آل یاسین و جملات گهربار
آخرین امام علیه السلام را با سخنان و کلمات دلنشین اولین امام شرح
نموده است. جناب استاد نزدیک به پانصد مرتبه کتاب عظیم -
القدر نهج البلاغه را مطالعه نموده و تک تک کلمات زیارت را
آراسته به کلام مولای متقیان نموده‌اند و جمع بین قرآن و عترت
جمعی اکمل و اتم نموده است که این ناشی از عشق ایشان به
خاندان اهل بیت است.

پس از تحریر کتاب «جرعه‌ای از زلال سرداب مقدس»
دوستان و شاگردان استاد از ایشان خواستند که برای بهره‌برداری
عموم مؤمنین و تشنگان علوم اهلیت علیهم السلام جزوه‌ای مختصر با متن

کامل زیارت آل یاسین به صورت شیوا و روان در اختیار
علاقه‌مندان قرار دهند و ایشان نیز قبول زحمت کردند. البته لازم
است بگوییم که اصل کتاب که همان «جرعه‌ای از زلال سرداب
مقدس» نام دارد، مجموعه‌ای کامل وافی از اخلاق عقاید حقه
شیعه را بیان کرده است و پی بردن به مبانی و معانی عمیق اخلاقی
و عرفانی زیارت آل یاسین از همچون استاد موسوی که قریب
بیست سال متمادی در محضر اساتید بزرگ اخلاقی تلمذ نموده و
از علوم و معارف ایشان بهره برده‌اند، بر می‌آید. استاد بزرگوار
تألیفات بسیاری از جمله تصحیح و حاشیه رساله بحر العلوم را به
رشته تحریر درآورده‌اند و با توجه به سیره اخلاقی ایشان جوانان
بسیاری جذب ایشان شده و از ملکات اخلاقی ایشان بهره‌مند
می‌گردند. کثر الله امثالهم

به تمامی برادران و خواهران دینی خودم این کتاب را توصیه
می‌کنم تا به دوستان و آشنایان خود حتماً این اثر گرانبها را معرفی
کنند و در نشر شعائر الله سهیم باشند.

ان شاء الله

ناشر

مقدمه

مرقومه‌ی مبارک زیارت آل یس که از ناحیه مقدس حضرت صاحب می‌باشد و به همراه زیارت جامعه‌ی کبیره، یکی از متقن‌ترین متون زیارتی است که از نظر قوت و صحت سند آن هیچ شک و تردیدی وجود ندارد و در آن توسط خود ائمه‌ی اطهار علیهم‌السلام، چگونگی زیارت حضرات معصومین علیهم‌السلام به دوستان و شیعیان ایشان تذکر و آموزش داده شده است؛ چرا که به مصداق «أَهْلُ الْبَيْتِ أَذْرَى بِمَا فِي الْبَيْتِ» راهی برای شناخت درست ایشان نیست جز اینکه خودشان تفضل فرموده و حرفی در این خصوص بیان نفرمایند.

لذا، بر همه پیروان آن حضرت لازم است با آداب و شرایط خاصی که خواندن این زیارتنامه دارد، بدان ملازمت و مداومت نمایند که جوهره‌ی آن حاوی یک دوره درس توحید و خداشناسی صحیح، معرفی شخصیت والای اهل بیت خصوصاً امام زمان و منزلت، مقام و وظایفی که از طرف ربوبی به آنان محول گشته، خصوصاً در قبال بندگان خدا و وظائفی که مؤمنین در زمان غیبت کبری و عقائد و افکاری که پیرامون خدا، امام، خود و جهان پس از مرگ باید داشته باشند و نیازهایی که انسان و جامعه بشری دارد، همراه با مسائل مهم دیگر، همه و همه در قالب این زیارتنامه آمده است.

بنابراین ما نباید به زیارتنامه‌ها عموماً و به زیارت آل یس خصوصاً، به صورت سطحی و تنها به عنوان یک متن زیارتی نظر کنیم؛ بلکه باید متوجه باشیم که زیارتنامه‌های صحیح، خود مستقلاً دریایی از خداشناسی، بینش عمیق نسبت به ماهیت جهان آخرت و شناخت حقایق انسانی و رهبرانی که باید باشند، است.

بعلاوه هرگاه این عقاید و معارف در قالب زیارت - که روح آن درک حضور است - بیان می‌گردند، از این حسن و لطافت

برخوردار می‌شوند که مسائل فکری در فضائی لطیف و زیبا عرضه و پرورده شده و باهماهنگ شدن شناخت‌های فکری با احساس‌های عالی، از عمق نفوذ و تأثیر بیشتری برخوردار می‌گردند.

به همین دلیل و در این راستا برآن شدیم سفری به دیار «زیارت آل یس» کنیم؛ چرا که در سایه‌ی این گونه سفرهاست که سرچشمه‌ی فیض و رحمت الهی به روی رهروان و تابعان انمه هدی علیه السلام باز می‌شود و بعض بزرگان نیز از همین طریق مشمول فیوضات خاصه ربانی و مورد عنایات ویژه حضرت ولیعصر عجل الله تعالی فرجه الشریف شده‌اند.

شایان ذکر است که ما متن زیارت وارده را بدون ذره‌ای تصرف، به همان صورت تحقیق شده، در اختیار مشتاقان حقیقت قرار داده‌ایم. البته مخفی نماند که کلید و مقدمه مهم و اساسی برای استفاده خاص و ویژه از چنین سرچشمه‌های ناب و حیات‌بخش، جز «تقوی» که همان «شناخت محرمات و واجبات الهی»، «عمل» به آن‌ها و «مداومت» و «استقامت» در آن‌ها می‌باشد، نیست. باشد که انشاءالله این کار مورد رضایت و مقبول

مولایمان حضرت بقیة الله قرار گرفته و با عنایت کریمانه‌ی ایشان، دولت دیدار دوست، ما را نیز نصیب آید و آن مسافر که صد قافله‌ی دل همراه اوست، بذل عنایتی نموده و صله‌ای هم برای بنده خاکیش داشته باشند که حتماً دارند.

و اما منابع و مأخذی که در این رابطه به آن‌ها مراجعه شده و مورد دقت قرار گرفته است عبارتند از:

- ۱- مصباح الزائر، سید بن طاووس، صفحه ۴۶۰
- ۲- احتجاج طبرسی، احمد بن علی طبرسی از علماء، ج ۲، ص ۴۹۱
- ۳- المزار الکبیر، محمد بن المشهدی، ص ۵۶۶
- ۴- مستدرک الوسائل، محدث نوری، ج ۱۰، ص ۳۶۴
- ۵- بحار الانوار، علامه مجلسی، ج ۹۱، ص ۹۱؛ ج ۹۹، ص ۸۱؛ ج ۹۹، ص ۹۲؛ ج ۹۹، ص ۹۶؛ ج ۹۰، ص ۹۷.

همانطور که از مصادر برمی آید زیارتنامه‌ی شریف «آل یس» دو مرتبه از ناحیه‌ی مقدسه، به دو نفر از موالیان حضرت علیه السلام در زمان غیبت صغری مرحمت شده است. یکی جناب «محمد بن علی» می باشد که وقتی «احمد بن ابراهیم» نزد نائب دوم امام علیه السلام «ابوجعفر محمد بن عثمان بن سعید» (وفات ۳۰۵ هـ ق) آمده و اظهار شوق و آرزوی دیدار حضرت را می کنند، جناب «ابوجعفر» در جواب می فرماید که: به خاطر این شوق و اشتیاق مشکور و مأجور باشی، لکن درخواست دیدار مکن. ولی می توانی زیارتنامه‌ای را که از طرف حضرت به «محمد بن علی» املاء شده است، گرفته و با آن به حضرت توجه نمائی؛^۱ که منظور همین زیارتنامه‌ی «آل یس» است. دومی، جناب «محمد بن عبدالله بن جعفر حمیری» است. ایشان از کسانی بوده که توسط نائب سوم امام زمان علیه السلام «ابوالقاسم حسین بن روح بن ابی بحر نویختی» (وفات ۳۲۶ هـ ق) با امام علیه السلام مکاتباتی داشته، (بین سالهای ۳۰۸ و ۳۰۷ هـ ق) و در آن از مسائل مختلف خصوصاً

فقهی سؤال و از حضرت جواب می گرفتند که حضرت در ضمن این مکاتبات، زیارتنامه ی آل یس را به ایشان عنایت می فرمایند.^۱

بهترین اوقات خواندن زیارتنامه

در بین تمامی ایام هفته، سرور و آقای روزهای هفته روز جمعه می باشد. امام رضا علیه السلام نقل فرمودند از رسول الله صلی الله علیه و آله که: روز جمعه سیدالایام است؛ خداوند عزوجل، حسنات را در آن روز مضاعف و سیئات را محو و درجات را بالا برده و دعاها را مستجاب و کزبات و گرفتاری ها را برطرف کرده و حاجتهای عظیم را روا می کند و...

و در روز جمعه، سه وقت از بهترین اوقات است:

- ۱- یک ساعت قبل از اذان صبح؛ از امام صادق علیه السلام در حدیثی در مورد سخن حضرت یعقوب علیه السلام در قرآن که خداوند نقل می کنند: «سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي»^۲ یعنی «به زودی از پروردگارم برای شما (برادران حضرت یوسف علیه السلام) طلب بخشش

۱ - الصحیفة المهدیة، ص ۱۸۴.

۲ - بحار، علامه محمد باقر مجلسی، ج ۸۶، ص ۲۷۴.

۳ - یوسف، آیه ۹۸.

خواهم کرد»، فرمود: استغفار برای ایشان را تا سحر شب جمعه به تأخیر انداخت...^۱ و روایات بسیار دیگری در این زمینه موجود است.

۲- فاصله زمانی بعد از اتمام دو خطبه‌ی نماز جمعه تا زمان گفتن «قد قامت الصلاة» توسط امام جمعه.

۳- عصر روز جمعه؛ تا غروب خورشید.^۲ شایان ذکر است که ره‌یافتگانی به بارگاه حضرت دوست هم چون مرحوم قاضی، با الهام گرفتن از سنت و بیانات اهل بیت (علیهم السلام) برای ساعت اول و سوم برنامه و دستورات ویژه‌ای داشتند و حقاً اوقات مخصوصه را مغتنم شمرده‌اند. رزق‌الله و ایاکم بمحمد و آله.

کیفیت خواندن زیارت «آل یس»

مرحوم استاد آیت‌الله سعادت‌پرور (طهرانی) اعلی الله مقامه می‌فرمودند: این زیارتنامه همراه با عمل مخصوصی در شب جمعه، نیم ساعت قبل از نماز شب، روی هم رفته یک عمل به

۱- بحار، ج ۸۶، ص ۲۷۵.

۲- دعوات راوندی، ص ۳۶.

حساب می آید؛ یعنی خود زیارت آل پس یک دستور مستقل نیست، بلکه کسی که می خواهد زیارت فوق را بجا آورد اول باید شب جمعه قبل از نماز شب دو رکعت نماز خوانده و سپس دعای مختصر و اذکار بعد از دعا را انجام دهد و بعد از آن در عصر روز جمعه دوباره دوازده رکعت نماز، مثل نماز صبح (شش تا دو رکعتی) با حمد و سوره خوانده و پس از اتمام نمازها به صورت ذکر شریف «اللهم صل علی محمد و آل محمد»، بر محمد و عترت طاهره علیهم السلام، درود و سلام فرستد، سپس زیارت را شروع نماید.

راوی امام زمان، گوینده خدای سبحان

یکی از نعمتهای بزرگ الهی، بلکه بزرگ ترین آنها به جامعه انسانیت - به پهنای همه تاریخ - وجود مبارک پیامبر و خاندان پاک او علیهم السلام است. بر این اساس از بزرگ ترین سعادت های بشری، درک حضور و بهره مندی از وجود انور آنان خواهد بود. امکان برقراری ارتباط از طریق زیارت - چه در زمان

حیات ظاهری ایشان و چه در زمانی که از این سرارخت
بر بسته اند - یکی دیگر از نعمت های الهی می باشد که خداوند در
اختیار بندگان خود قرار داده است. در این میان، زیارت آل یس
از ویژگی خاصی برخوردار است که لازم می آید همه ی پیروان
اهل بیت علیهم السلام خصوصاً افرادی که در عصر غیبت کبری به سر
می برند، متوجه آن باشند و آن این است که این زیارتنامه ی
شریف را خود حضرت حجت، بدون واسطه، از محضر ربوبی
حق تعالی نقل می نمایند؛ یعنی سلامهایی که در قالب این متن
نورانی به ساحت مقدس ائمه ی معصومین، بخصوص امام
عصر علیه السلام داده می شود، همه و همه از جانب خداوند جل و علا
است؛ در حقیقت، شناخت اهل بیت از زبان خود خداوند سبحان
است:

«اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي نَفْسَكَ، فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي نَفْسَكَ، لَمْ أَعْرِفْ
رَسُولَكَ - اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي رَسُولَكَ،
لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ - اللَّهُمَّ عَرَّفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِنْ لَمْ تُعَرِّفْنِي
حُجَّتَكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي».

بار الها!

من کسی نیستم که بتوانم پیامبر و خاندان معصوم او را آنگونه که شایسته‌ی آنان است، شناخته و به مقام و منزلت آنان و دستوراتی که داده‌اند پی ببرم. باز این تو هستی که باید وجود مقدس آنان و ماهیت نورانی فرامین‌شان را به من معرفی نمائی؛ کما اینکه از وادی تو و توحید تو درآمدن، جز به دعوت خودت صورت نپذیرد.

پس بارخدایا!

اول خودت را، سپس رسول گرامی خود و پس از آن اهل بیت او را تو خودت بر ما بنما و بشناسان.

لذا امام زمان علیه السلام در ابتدا و آغاز زیارتنامه، ما را متوجه

جمله‌ی بسیار مهم و پرمغزی نموده و می‌فرماید:

«اِذَا ارَدْنَا اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ التَّوَجَّهْ بِنَا اِلَى اللّٰهِ وَاِلَيْنَا فَقُولُوا كَمَا قَالَ اللّٰهُ».

یعنی «هرگاه خواستید به وسیله ما (اهل بیت) به سوی خدا سفر کرده و توجه کنید و نیز قصد ما را نمودید، پس همانگونه که خداوند سبحان در مورد ما فرموده، شما نیز به همان صورت در مورد ما گفته و اندیشه کنید.

عتایی از امام عصر علیه السلام به امت در عصر غیبت

قبل از ورود به متن اصلی و صحیح زیارت، حضرت
حجت علیه السلام مقدمه‌ای را بیان فرموده‌اند:

بسم الله الرحمن الرحيم

لَا لِأَمْرِ اللَّهِ تَعْقُلُونَ وَلَا مِنْ أَوْلِيَائِهِ تَقْبَلُونَ حِكْمَةً بِالْغَةِ، فَمَا
تُغْنِي النَّذْرُ وَالْآيَاتُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ، أَلَسَّالَامُ عَلَيْنَا وَ
عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.

به نام خداوند رحمان و رحیم

نه در مورد امر خدای سبحان عقل خود را بکار می‌گیرید و نه
از اولیاء و دوستان حق تعالی پذیرش داشته و قبول می‌کنید. آنچه
که امر خداست - و دوستان و اولیاء الهی نیز همان را ابلاغ
می‌کنند - حکمت رسائی است که حقایق آن با خود اوست،
یعنی آفتاب حکمت خداوند متعال و امامان معصوم علیهم السلام، خود
بهترین دلیل خویش بوده و نیازی به دلیل و استدلال دیگری
ندارد. بنابراین کسانی که خدا را قبول کنند ولی ایمان به اهل -
بیت علیهم السلام نداشته باشند و یا ایمان به آنان داشته ولی دستورات و
فرمایشات الهی ائمه طاهرين علیهم السلام را انجام نداده و به آن ملتزم

نباشند، آفتاب سراسر نور و تلالو حکمت الهی و غلوی با تمام
انذار و تبشیرهای بسیار رسایش، در زمین و مزرعه لم یزرع آنها
تأثیری نخواهد کرد. «فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ». یعنی کسی را
که حق و آفتاب رهنمون او نشود، جز وقوع در تاریکی‌ها چیزی
او را نخواهد بود.

در خطبه‌ی ۱۶۶ نهج البلاغه، حضرت علی (علیه السلام) بیانی دارند
که به ما در فهم این فراز از مقدمه‌ی زیارت که حضرت حجت
فرموده‌اند: «لَا لِمِ اللَّهِ تَعْقُلُونَ»، کمک خواهد نمود. امام علی (علیه السلام)
در این خطبه، نتیجه‌ی عدم برخورداری از تربیت صحیح و
اصولی را، ماندن در خلُق و خوی دوران جاهلیت معرفی
نموده‌اند که این امر به نوبه‌ی خود موجب می‌گردد مردم در دین
خدا، تفقه و تدبیر لازم را به خرج نداده و تلاش وافعی در شناخت
خدا و اوامر او نداشته باشند. در نتیجه، جامعه و مردمی شکل
خواهد گرفت که علیرغم داشتن ظاهر و قالبی موجه و مقبول،
دارای درونی آلوده و خطرناک هستند. ظاهر این افراد اگرچه به
حکم محیط اسلامی ایمان است ولی باطن آنان، بوی صفات
جاهلیت می‌دهد.

وَلَا تَكُونُوا كَجَفَاةِ الْجَاهِلِيَّةِ: لَا فِي الدِّينِ يَتَفَقَّهُونَ، وَلَا
عَنِ اللَّهِ يَعْقِلُونَ، كَقَيْضٍ بَيْضٍ فِي أَدَاخٍ: يَكُونُ كَسْرِهَا
وَزَرًا، وَيَخْرُجُ حِضَانُهَا شَرًّا

همچون ستم پیشگان دوران جاهلیت نباشید که نه در
دین خدا تفقه و معرفت پیدا می کردند و نه در شناخت
خداوند اندیشه می نمودند. مانند تخم افعی در لانه
پرندگان نباشید که شکستن آن گناه است (چون گمان
می رود که تخم پرنده باشد) اما جوجه آن شر و زیان بار
است. (زیرا در حقیقت تخم افعی است).

نکته دوم اینکه حضرت در ادامه می فرماید: «و لَا مِنْ أَوْلِيَانِهِ تَقْبَلُونَ». به یک اعتبار می توان
مخاطب این فرمایش حضرت را شیعیان در نظر گرفت. در این
صورت، برادران شیعه باید توجه کنند که خواست واقعی
اهل بیت (علیهم السلام) از آنها، پیروی صحیح از کتاب و سنت که در
رعایت تقوی با ابعاد مختلف آن است، خلاصه می شود. و ایمان

شیعه مستقیم نمی‌شود مگر با ایمان به خدا و عمل به دستورات اهل بیت علیهم‌السلام و برادران اهل سنت و دیگر فرقه‌های مسلمین همه باید بدانند که به نص فرمایش نبی اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌وسلم، ایمان صرف به خدای سبحان نجات بخش نبوده و عمل به کتاب الله، بدون غلوی بودن و غلوی اندیشیدن ره به جایی نمی‌برد؛ چه اینکه پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌وسلم فرمود:

أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا فَمَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِ الْبَابَ.

من شهر علمم و علی درب آن است پس هرکس بخواهد علم را به دست آورد باید از درب آن وارد شود.

بنابراین، شاید مراد امام زمان علیه‌السلام که می‌فرمایند: «و لا من اولیائه تقبلون»، اشاره به هر دو فرقه باشد.

مطلب دیگر این که کتاب الله و نفس مطهر اهل البیت علیهم‌السلام روی هم حکمت بالغه هستند و برای دریافت آن و مزین شدن بدان، باید زمین دل را از اغیار پاکسازی کرد.

مرگ را به چه چیز می توان معالجه نمود؟

مطلب دیگری را که به عنوان مقدمه بایستی مورد توجه قرار داد، جمله ای «فَمَا تُغْنِي النَّذْرُ وَالْآيَاتُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ» است. قرآن شریف می فرماید: «قُلْ اَنْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنَّذْرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ». و: «وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ» (حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النَّذْرُ).

خدا نکند مراد امام زمان علیه السلام در جملات «فَمَا تُغْنِي النَّذْرُ وَالْآيَاتُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ»، آینده نگری نسبت به وضعیّت جوامع بشری باشد. یعنی اینکه حضرت در همان آغاز می خواهند به آینده اسفبار بشریت اشاره نمایند، همانگونه که قرآن مجید در آیات ۴ و ۵ سوره ی قمر فرمود؛ این قرآن و یا آنچه به سوی آن دعوت می کند، حکمتی است بالغ ولی آن را تکذیب کرده، دنبال هواهای نفسانی خود را گرفتند و در نتیجه منذرین و یا اندازها، سودی به حالشان نبخشید. یا در سوره یونس آیه ۱۰۱

۱- سوره یونس آیه ۱۰۱

۲- سوره مبارکه قمر آیات ۴ و ۵

فرمود: نظر کنید بدانچه در آسمانها و زمین است از مخلوقات مختلف و گوناگونی که هریک آیتی از آیات خداست و به ایمان دعوت می کند. ممکن است کلمه‌ی «ما» در «وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ»، استفهامی بوده و این جمله به انگیزه انکار و اظهار تأسف آورده شده باشد، نظیر گفتار یک طیب به بیمار غیر قابل علاجش که «من مرگ را به چه چیز معالجه کنم». جمله مورد بحث نیز می فرماید: ای پیامبر، ما به تو دستور دادیم آنان را با این پیام ما ﴿قُلْ اَنْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ...﴾، انذار نموده و بترسانی؛ اما انذارها و یا آیات چه تأثیری در آنان دارد در صورتی که تصمیم جدی دارند که ایمان نیاورند و این عزمشان نیز به خاطر مهری است که بر دلهایشان زده شده است. ﴿خَتَمَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةً﴾. خدا بر دل هاشان و بر گوش هایشان مهر زده و بر چشم هایشان پرده‌ای پوشانده....

بنابر این مجموع فقرات اول زیارتنامه، گویای این نکته خواهد بود که باندک تأملی در قرآن و دین خدا، به صورت خیلی واضح روشن می شود که شناخت دین و قرآن و درجات و علوم بی پایان قرآن، جملگی نزد اهل البیت علیهم السلام قرار دارد. لذا اگر کسی بخواهد شناخت صحیح و بهره ای وافر از دین خدا و قرآن مجید داشته و به سوی مقصدش رهنمون گردد، باید علوم و معارف الهی و قرآنی را از بهترین دوستان خدا که ائمه اطهار علیهم السلام هستند، اخذ نموده و از آن بزرگواران تبعیت نماید. بر این اساس، «لا لمرالله تعقلون»، در واقع به معنی این است که توجه ندارید که تعقل در امر خدا را باید از اهل بیت که به فرمایش امیرالمؤمنین علیه السلام در نهج البلاغه: «فَأَنْزِلُوهُمْ بِأَحْسَنِ مَنَازِلِ الْقُرْآنِ»^۱ عالی ترین و نیکوترین جایگاه های شرف، منزلت و درجه در قرآن، مخصوص آنان است، اخذ کرد.

به طور خلاصه، مفهوم و مراد واقعی از «فما تغنی النذر و الايات عن قوم لا يومنون»، در ابتدای زیارتنامه این خواهد بود

که کسانی که پیرو ولایت اهل بیت علیهم السلام نیستند، در حقیقت، اندازهای الهی در آنان تأثیری نکرده است؛ یعنی آنانی که دارای دلی که پذیرای محبت و ولایت آن‌ها باشد، نیستند در واقع جزو قوم و دسته‌ای هستند که ایمان به مبدأ و معاد ندارند. به عبارت دیگر، حضرت در قالب جمله فوق می‌خواهند کسانی را که ولایت او را ندارند، مصداق افرادی که در دو آیه‌ی قبل بیان شد، قرار دهند؛ یعنی اشخاصی که دنبال هواهای نفسانی خود را گرفتند و در نتیجه، مندرین و یا اندازها سودی به حالشان نبخشید. از این رو، حضرت درباره اینگونه افراد در مقام انکار و تأسف می‌فرمایند: «فما تغنی النذر و الایات عن قوم لایؤمنون». مانند طیبی که به کنایه بگوید من مرگ را به چه چیزی معالجه کنم؟!

قصد جمال حق از آئینه‌ی اهل بیت علیهم السلام

یکی از آموزه‌های مهمی که در باب شناخت امام وجود دارد به طور موجز و در عین حال ظریف در عبارت «إذا اردتم التوجه بنا الی الله و الینا». یعنی «هرگاه خواستید به وسیله ما به سوی خدا توجه و حرکت نمایید و یا خواستید به خود ما توجه کنید...»، بیان شده است که تداعی کننده‌ی مطلب نورانی دیگری است که از

جد اطهر امام زمان علیه السلام آمده است. امام الموحدين حضرت
 علی علیه السلام فرموده اند: «فَانَا صَنَاعُ رَبِّنَا وَ النَّاسُ بَعْدُ صَنَاعُ لَنَا...»
 یعنی «همانا ما اهل بیت ساخته و پرداخته مخصوص پروردگار
 هستیم و همه مردم ساخته و پرداخته شده برای ما هستند.» به
 عبارت دیگر، یعنی ما در توجه به خدا همیشه بی واسطه هستیم و
 میان ما و حق سبحانه پرده‌ای حائل و مانع نیست، ولی اگر شما
 مردم بخواهید به خدا توجه کنید باید به واسطه ما صورت گیرد؛
 چرا که خداوند، شما را برای ما و جهت ما ساخته و پرداخته
 است. بنابراین، متنی که در قالب این زیارتنامه پیش روی شما
 قرار گرفته، در واقع دریچه‌ای است که از آن طریق می‌توانید
 متوجه درگاه ربوبی و نیز خود ما بشوید. به عبارت دیگر، تک
 فقرات این زیارتنامه آداب روی آوری به سوی حضرت
 حق تعالی و ائمه اطهار علیهم السلام می‌باشد. البته در این رابطه توضیح
 بیشتری خواهد آمد. انشاءالله

بار الها ! به ما توفیق شنا در اعماق دریای «فَانَا صَنَائِعُ رَبِّنَا وَ
النَّاسُ بَعْدُ صَنَائِعُ لَنَا» را عنایت فرما !!!

بهترین شیوهی بزرگداشت اهل بیت (علیهم السلام) از زبان خداوند سبحان
یکی از آداب و شرایط لازم برای زیارت حضرات
معصومین (علیهم السلام)، توأم بودن زیارت با معرفت است؛ اما به دلیل علو
مقام و مرتبت حضرات معصومین (علیهم السلام)، معرفت و شناخت راستین
آن بزرگواران در توان دیگر افراد نمی باشد. از این رو، بهترین راه
و مقتضای ادب این خواهد بود که حتی المقدور شیوهی
بزرگداشت آنسان، از خود ایشان فرا گرفته و بجا آورده
شود. خوشبختانه همچنان که ذکر گردید یکی از ویژگیهای
زیارت شریف آل یس این است که این زیارتنامه از طرف خود
حضرت حجّت آمده و از نظر سَنَد نیز یکی از متقن ترین و
معتبرترین زیارتنامه ها می باشد.

این مسئلهی مهم، در خود متن شریف زیارتنامه نیز مورد
توجه قرار گرفته شده و با بیان «فَقُولُوا كَمَا قَالَ اللَّهُ ...» که توسط
خود حضرت ولی عصر (علیه السلام) بیان گردیده، در ابتدای امر و قبل از
پرداختن به متن اصلی خود زیارتنامه، مورد تذکر واقع شده است.

بنابراین، اینکه در مقدمه‌ی زیارت حضرت فرموده‌اند: «إِذَا أَرَدْتُمْ التَّوَجُّهَ بِنَا إِلَى اللَّهِ وَإِلَيْنَا فَقُولُوا كَمَا قَالَ اللَّهُ...»، متضمن این نکته و تذکر خواهد بود که اگر بخواهید از ما و در مورد ما اهل بیت سخنی بگویید، برای اینکه به افراط یا تفریط مبتلا نشوید، سالم‌ترین راه و شیوه این است که ببینید خداوند سبحان در مورد ما اهل بیت چگونه سخن گفته است. در این خصوص، از این فرمایش حضرت می‌توانیم به دو صورت برداشت کنیم:

یکی اینکه ممکن است مراد حضرت این باشد که آیه‌ی شریفه‌ی «سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ»، در شأن و منزلت ما آمده است (بنا بر آن نظریه که آل یس خوانده شود نه إل یاسین) و خدای سبحان در قرآن مجید، برای ما اهل بیت پیامبر ﷺ سلام می‌دهد و غرض حق تعالی در آیه فوق، بزرگداشت ماست؛ اکنون که خداوند در قرآن، ما اهل بیت را این چنین بزرگ می‌دارد، پس شما هم به تبعیت از او - جلّ و علی - به ما این گونه سلام بدهید. دوم اینکه ممکن است مراد حضرت از «فَقُولُوا كَمَا قَالَ اللَّهُ...» این باشد که ایشان بخواهند به طور مستقیم از خداوند سبحان

نقل نمایند که حق سبحانه در مورد ما اهل بیت این گونه سلام می دهد و به صورتی که من برای شما نقل می کنم، ما را بزرگ می دارد. و آن بدین نحو است که خداوند تبارک و تعالی در مورد ما اهل بیت فرموده است: «سلام علی آل یس»، یعنی کل زیارتنامه از خدای سبحان بوده و خدای متعال در قالب این زیارتنامه به شیوه های مختلفی ما اهل بیت را شناسانده و ستوده است. شما مردم نیز اگر بخواهید ما را شناخته و به طور صحیح مقام و منزلت ما را بزرگ بدارید، باید به همین نحوی که از خداوند متعال در مورد خودمان در این زیارتنامه نقل می کنیم سخن گفته، سلام داده و ما را بزرگ بدارید. بنابراین با فرض دوم می توان کل زیارتنامه را شرحی بر جمله ی نورانی «سلام علی آل یس» تلقی کرد. نکته دیگری که توجه هر بیننده ی منصف و دقیقی را به خود جلب می کند، جمله ی «كما قال الله» است. این جمله علاوه بر اینکه متضمن مطالبی است که در مورد اهل بیت علیهم السلام مطرح شد، بیانگر این نکته ی ظریف نیز می باشد که رهیابی به غایت آمال و آرزوهای بشری که عبارت از حق تعالی است، از دریچه وجودی آن ذوات مطهره می تواند صورت پذیرد. اینک بعد از ذکر مقدمه ی مذکور، به بیان متن اصلی و صحیح زیارتنامه می پردازیم.